

Євгеній Лозовий

*Тернопільський національний економічний університет***ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ДОХОДІВ І ВИТРАТ
НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ**

Сучасні тенденції глобалізації світової економіки суттєво змінюють роль бухгалтерського обліку і вимагають принципового оновленого регламентування методологічних аспектів його організації. Особливо важливим аспектом оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства в сучасних умовах загострення внутрішньої і зовнішньої конкуренції і панування світової кризи є чітко налагоджена система збору і обробки інформації щодо витрат, доходів і фінансових результатів діяльності.

Методологічні засади формування, оцінки і визнання у бухгалтерському обліку інформації про доходи і витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності визначають П(С)БО 15 „Дохід” і 16 „Витрати”. Стосовно сільськогосподарських підприємств норми П(С)БО 16 не поширюється на витрати, пов’язані з первісним визнанням і зміною справедливої вартості біологічних активів, пов’язаних із сільськогосподарською діяльністю, та з первісним визнанням сільськогосподарської продукції. Ці аспекти регулюються нормами Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 30 „Біологічні активи”. Особливості обліку формування витрат і калькулювання собівартості продукції в сільському господарстві України визначені «Методичними рекомендаціями з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств», затверджених Міністерством аграрної політики та продовольства України [3, с. 297].

Витрати в бухгалтерському розумінні відрізняються від витрат в економічному тлумаченні. Витрати – це загальноекономічна категорія, що характеризує використання різних речовин і сил природи в процесі господарювання. Під економічними витратами розуміють „затрати втрачених можливостей”, тобто суму грошей, яку можна отримати при найбільш вигідному із усіх можливих альтернативних варіантів використання ресурсів. Тобто, економічні витрати будь-якого ресурсу обраного для виробництва продукції дорівнюють його вартості при найкращому із усіх можливих варіантів використання. Поняття економічних витрат обумовлено обмеженістю ресурсів у порівнянні з кількістю варіантів їх використання. З бухгалтерської точки зору витрати – це лише конкретні витрати ресурсів.

В сучасних умовах розвитку ринкової економіки значної актуальності набуває побудова стратегічно орієнтованої системи фінансового обліку, що зумовлено необхідністю надання облікової інформації відносно оцінки можливих ситуацій, здійснення вибору з наявних альтернативних варіантів стратегічних управлінських рішень. В умовах зростаючого динамізму економічних систем необхідно вміти ефективно змінювати свої цілі та стратегії відповідно до зміни обставин зовнішнього середовища. Виконання цих завдань передусім має забезпечити облікова система як найбільш розвинена інформаційна технологія, що забезпечує підтримку функціонування управлінського процесу на підприємстві [1, с. 148].

Стратегічний облік (фінансовий і управлінський) є лише одним із етапів стратегічного менеджменту, що забезпечує сканування внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства. Представники такого підходу (І.М. Богатая, С.П. Суворова, О.М. Щемелев та інші) виділяють окремий функціональний напрям бухгалтерського обліку – стратегічний облік, подальший розвиток якого зумовлює необхідність внесення значних змін в існуючу облікову методологію, трансформацію існуючих принципів бухгалтерського обліку та облікових цінностей, сформованих

протягом тривалого історичного періоду. Застосування такого підходу дозволяє об'єднати в єдину систему стратегічного обліку всі існуючі та розробити нові методологічні інструменти, що ефективно забезпечуватимуть процес підготовки та реалізації стратегії підприємства. Основною проблемою, що спричиняє неможливість ефективної реалізації даного підходу в практичній діяльності підприємств є відсутність глибоких теоретичних напрацювань з даної проблематики, що не дозволяє створити теоретико-методологічні передумови для реалізації системи стратегічного обліку як засобу інформаційного забезпечення стратегічного управління на підприємствах [2, с. 240].

В економічній літературі до цього часу не має єдиної точки зору щодо правомірності та необхідності вживання двох термінів, вихідних понять фінансової системи: „затрати” та „витрати”. В бухгалтерському обліку ринкової економіки має місце диференційована інтерпретація цих понять, чим, як вважається, досягається достовірне формування фінансового результату.

На підставі результатів вивчення точок зору різних авторів і положень останніх нормативних актів щодо сутності доходу, нами уточнено його зміст у сільському господарстві. Дохід від сільськогосподарської діяльності – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів, одержаних у результаті відокремлення від біологічного активу, призначених для продажу і (або) зменшення зобов'язань, які призводять до збільшення власного капіталу (крім збільшення капіталу за рахунок внесків власників) за звітний період, а також створюють економічну основу для покриття всіх видів витрат. Суттєвий вплив на ці вигоди мають природно-кліматичні умови.

Література

1. Бруханський Р. Ф. Облік і аналіз у системі стратегічного менеджменту аграрного підприємництва: монографія / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 384 с.
2. Бруханський Р. Ф. Концепція стратегічного менеджменту та бухгалтерський облік: можливі варіанти взаємозв'язку // Інноваційна економіка. – 2014. – №. 3. – С. 239-243.
3. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / Р. Ф. Бруханський, О. П. Сकिран. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 444 с.

Віра Лукіян

Тернопільський національний економічний університет

«УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ: ПРОДАВАТИ ЧИ НІ?»

Минулого року виникла дискусія щодо створення ринку землі. З неймовірною швидкістю почали розвиватися події навколо майбутньої земельної реформи.

Крім зняття мораторію, реформатори пропонували також усунути всі обмеження з доступу на земельний ринок, спростити земельні торги та правила оренди землі, спростити і здешевити держреєстрацію земельних ділянок та прав на нерухоме майно, підвищити податок на землі сільськогосподарського призначення. Крім того, переглянути безкоштовну приватизацію, трансформувати права постійного користувача в право власності юридичної особи, ввести принцип єдиної юридичної долі для земельної ділянки та розміщених на ньому будівель, а також відмовитися від існуючої системи поділу земель за цільовим призначенням. Зміни досить радикальні, усе по своїй суті є неоднозначними і вимагають глибокого аналізу. Але в